

מסכת יבמות דף קב.

• אמר רבא...

גר דן את חברו דבר תורה דיני נפשות **
שנאמר "שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו מקרב אחיך..." ודרשינן "עליך" הוא דבעינן מקרב אחיך, אבל על הגר, אפילו חברו אתה מקים עליו
ודיין בכלל מלך, דכתיב "מלך במשפט יעמיד ארץ", אם דומה דיין למלך שאין צריך כלום, יעמיד ארץ, ועוד, שימות הרבה כתובים כאן, כל משימות שאתה משים, לא יהו אלא מקרב אחיך
** דאילו דיני ממונות, אפילו לכל ישראל, דתנן הכל כשרים לדון דיני ממונות, ואמרינן הכל לאתוויי גר

דיין...	גר שאביו ואמו לאו מישראל	גר שאמו מישראל	ישראל גמור
לדיני נפשות	פסול	כשר	כשר
לחליצה	פסול	פסול	כשר *

* דכתיב "ונקרא שמו בישראל", משמע שיהא ישראל מכל הצדדים

• אמר רבה...

אמר רבה אמר רב כהנה אמר רב	אמר רב יוסף אמר רב כהנא אמר רב
אם יבא אליהו ויאמר חולצין במנעל, שומעין לו	אם יבא אליהו ויאמר אין חולצין במנעל, שומעין לו
משמע דכל כמה דלא אתי אליהו ואמר חולצין, לא חולצין	משמע דכל כמה דלא אתי אליהו ואמר אין חולצין, חולצין
אלמא מנעל אין חולצין לכתחילה	אלמא במנעל חולצין לכתחילה

אם יבא אליהו ויאמר אין חולצין בסנדל, אין שומעין לו,
שכבר נהגו העם בסנדל

אמר... אמר רב כהנא אמר רב	חליצה במנעל	חליצה בסנדל
רבה	לכתחילה לא	לכתחילה
רב יוסף	לכתחילה	לכתחילה

• ולמ"ד אפילו לכתחילה, והתנן...

קושית הגמרא - איך אמרינן לכתחילה חולצין במנעל, והתנן במשנתנו חלצה במנעל, חליצתה כשרה, דמשמע דוקא אם חלצה, בדיעבד כשרה, הא לכתחילה לא, דלא תני חולצין במנעל?	תירוץ הגמרא - הוא הדין דאפילו לכתחילה כשרה, ואיידי דבעי למיתני סיפא באנפיליא חליצתה פסולה, דאיפילו דיעבד פסולה, תני נמי רישא דיעבד
--	---

מסכת יבמות דף קב.

• ומנעל לכתחילה תנאי היא, דתניא....

אמר לי, הן, ועל שלחני הוא תדיר	א"ר יוסי, פעם אחת הלכתי לנציבין, מצאתי זקן אחד אמרתי לו, כלום אתה בקי בר' יהודה בן בתירא?
אמר לי, ראיתי שחלץ הרבה פעמים	אמרתי לו, כלום ראית שחלץ ביבמה?
אמר לי, וכי חולצין במעל אפילו בדיעבד?!! **	במנעל או בסנדל?
ורבי יעקב אומר משמו של ר"מ, חולצין במנעל לכתחילה	אמרתי לו, א"כ מה ראה ר"מ (משנתינו) לומר חלצה במנעל חליצתה כשרה
לדעת ר' יעקב ר"מ אומר שחולצין במנעל אפילו לכתחילה	לדעת ת"ק במשנתינו ר"מ אומר שחולצין במנעל בדיעבד
<p>כתב רש"י ד"ה וכי חולצין במנעל, וז"ל ולא גרסינן והתורה אמר "נעלו" ולא מנעלו, שאין מנעל כתוב בכל התורה אלא נעלו, כגון "של נעליך", "שלף איש נעלו", דמשמע בין סנדל בין מנעל, דמנעל לשון חכמים, ונעל לשון תורה,</p> <p>והאי דקאמר מנעל לכתחילה אסור, לאו מקרא יליף, אלא משום גזרה כדלקמן,</p> <p>והאי דכתיב "ברזל ונחשב מנעליך", לשון מנעול ובריח הוא</p>	

• למ"ד לכתחילה לא, מאי טעמא....

<p>מאי טעמא דמ"ד דאין חולצין במנעל לתחילה?</p>	
<p>אילימא משום שגב המנעל (חלקו העליון) נחשב "מעל רגלו", ורצועות המנעל הקשורות על גביו נחשבות "מעל דמעל", ולכן אין חולצין דהתורה אמרה "מעל רגלו" ולא מעל דמעל, משא"כ בסנדל דחולצין כיון דאין קושרין וכופלין רצועות בהן</p>	
<p>ליכא למימר הכי, דא"כ אפילו בדיעבד נמי לא תהא חליצה במנעל, אלא מדאמרין חלצה במנעל, חליצתו כשרה, ש"מ שאף אם היו שני מנעלין זה על גב זה, כל שחלצה היבמה את שניהם, וגלתה את רגלו של היבם, חליצתו כשרה</p>	
<p>אלא הטעם שאין חולצין במנעל לכתחילה גזרה משום שמא יבא לחלוץ במנעל מרופט, שאינו נחשב נעל ופסול, א"נ שמא יבא לחלוץ בחצי מנעל, שאינו נחשב 'נעל' ופסול</p>	
מנעל מרופט הוא מנעל מבוקע וקרוע מלמעלה,	חצי מנעל הוא שנחתך חלקו העליון לגמרי,
ומאחר שהוא רך, אע"פ שהוא קרוע ניתן ללבושו, ועלול הוא לחלוץ בו	ומאחר שהוא רך, אע"פ שנחתך, ניתן ללבושו, ועלול הוא לחלוץ בו
<p>ולכן גזרינן במנעל, אבל בסנדל שהוא קשה, ומשנקרע או משנחתך, אין יכול ללבושו, אין מקום לגזור בו</p>	

מסכת יבמות דף קב

• אמר רב...

<p>אי לאו דראיתי את דודי רבי חייא דחלץ בסנדל שיש לו שרוכין ונוח לו לחולצו, אני לא הייתי חולץ אלא בסנדל של ערבים שהוא מהודק יותר לרגל,</p>
<p>וסנדל זה שלנו שיש בו קשר הקשור על שפתיו ומעמידו שלא יצא מהרגל, קושרין בו רצועה, כדי שתהא חליצתה של היבמה חליצה מעולה, שבתחילה תתיר את הרצועה, ולאחר כן תחלוץ את הסנדל</p>

• אמר רב יהודה אמר רב..

<p>התרת יבמה לשוק בשמיטת רוב העקב, כגון ששמטה את רוב העקב מן הסנדל, אע"פ שלא חלצתו כולו, הותרה</p>	
<p>מיתבי, הותרו רצועות מנעל וסנדל, שלא התירתן היא, או ששמט הוא רוב הרגל, והיא חלצתו לגמרי, חליצתו פסולה</p>	<p>תירוץ הגמרא - לעולם התרת יבמה בשמיטת רוב העקב, ו"רוב הרגל" של הברייתא היינו רוב העקב,</p>
<p>ודייק הגמרא, טעמא דחלץ הוא, הא שמטה היא, חליצתה כשרה, ומשמע דוקא רוב הרגל אבל לא רוב העקב ושלא כרב יהודה אמר רב?</p>	<p>ורוב העקב נקרא "רוב הרגל" משום שכל כח הרגל נסמך על העקב</p>
<p>ברייתא זו של הותרו רצועות.... הוי ראייה לר' ינאי דאמר בין שהתיר הוא ושמטה היא, ובין שהתירה היא ושמט הוא, חליצתה פסולה עד שתתיר היא ותשמיט היא</p>	

• בעי ר' ינאי...

<p>בעא מיניה ר' נחמיה מרבה שני מנעלים זה על גב זה, מהו, * וכגון שקרעה היבמה מעט את המנעל העליון, ** וחלצה את המנעל התחתון, ונשאר העליון במקומו, מהו?</p>	<p>בעי ר' ינאי אם היבמה קרעתה את הסנדל מעל רגלו של היבם, מהו, וכן אם שרפתהו, כגון שהשליכה גחלת על הסנדל כשהוא כרוך ברגלו ושרפתהו, מהו?</p>
<p>חליצה בעינן, והא איכא?</p>	<p>גלויי כרעא בעינן, והא איכא?</p>
<p>או דלמא גלויי כרעא בעינן, וליכא?</p>	<p>או דלמא חליצה בעינן, וליכא?</p>
<p>תיקו</p>	
<p>* דודאי שייך שאדם נועל שני מנעלין זה על גב זה, שהרי ראוהו חכמים לרב יהודה שיצא לשוק בחמשה זוגות של נעלי בד קשות</p>	
<p>** דליכא למימר שחלצה את המנעל העליון ונשאר התחתון במקומו, דהא "מעל" אמר רחמנא ולא 'מעל דמעל', ובזה חליצתה ודאי פסולה</p>	

מסכת יבמות דף קב:

• אמר רב יהודה אמר רב, יבמה שהגדילה בין האחים...

<p>רב יהודה אמר רב - יבמה קטנה שמת בעלה והגדילה בין האחין, מותרת לינשא (להתייבם) לאחד מן האחין, ואין חוששין שמא חלצה סנדל לאחד מהן, והיא חלוצה, ואסורה להתייבם</p>		
גמרא	לישנא קמא	איכא דאמרי
דיוק	טעמא דלא חזינן דחלצה סנדל לאחד מהן, הא חזינן דחלצה, חיישינן דלמא חליצה היא לפוסלה עליהן, ואע"ג דלא נתכוונו לחליצת מצוה	
קשיא	והא תניא בין שנתכוון הוא ולא נתכוונה היא, בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא, חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם כאחד?	
תירוץ	הכי קאמר, אע"ג דחזינן דחלצה, אין חוששין שמא כווננו	אין, ודאי טעמא דלא חזינן דחלצה, הא חזינן דחלצה, חיישינן דלמא נתכוונו, ומיפסלא עלייהו **
<p>** והא דתנא בעי כוונה, היינו להתירה לינשא לשוק, שכל זמן שאין יודעין בבירור שנתכוונו לשם חליצה, אוסרה היא לינשא לשוק, אבל לאחין, נפסלת היא משום "חלוצה" אע"פ שאין יודעין בבירור שנתכוונו לשם חליצה, משום שחוששים שמא נתכוונו לכך</p>		

• אמר רב יהודה אמר רב, סנדל התפור בפשתן...

<p>רב יהודה אמר רב - סנדל התפור בפשתן**, אין חולצין בו, דכתיב "ואנעלך תחש***", אלמא לא קרי ליה נעל עד שיהא כולו של עור</p>	
"ואנעלך תתש"	כתיב "נעל" "נעל" במצות יבום
דמשמע דוקא סנדל הבא מתחש	דמרבה אפילו אם אינו תחש
<p>ואין לומר ד"נעל נעל" מרבה אפילו כל מילי נמי, דא"כ "תחש" מאי אהני ליה, ואלא מאי שמרבה כל שדומה ל"תחש", דהיינו עור של שאר בהמות, אבל אין חולצין בפשתן</p>	
<p>** סנדל התפור בפשתן היינו שתפור בתוכו בגד פשתן כעין שתופרין בתוכו לבדין, ל"א התפור בפשתן, שתפרו במשיחה כעין שלנו</p>	
<p>*** התחש היה בעל חי בעל גוונים רבים, ומעוררו עשו כיסוי למשכן</p>	

• בעא מיניה רב אלעזר מרב....

<p>הנעל של עור, ורצועותיו של שער כגון מנוצה של עזים, מהו?</p>	
א"ל, נעל של עור, ורצועותיו של שער	כולו של שער
כשר לחליצה, דנכלל ב"אנעלך תחש"	פסול לחליצה, דההוא קרקא מקרי, ולא נעל

מסכת יבמות דף קב:

• א"ל רב כהנא לשמואל....

<p>ממאי דהאי "וחלצה נעלו מעל רגלו" מישלף הוא (הסרה) דכתיב "וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע, אימא זרוזי היא (תיקון) שנוטלתו מע"ג קרקע ומנעילתו ברגלו....</p>	
<p>התם נמי ב"החלצו מאתכם אנשים לצבא" היינו שלופי מביתו למלחמה</p>	<p>דכתיב "החלצו מאתכם אנשים לצבא"?</p>
<p>הכא נמי שלופי היא, וה"ק בשכר עניו שכפר עליו בחייו, יחלצנו ויצילנו מדינה של גיהנם</p>	<p>והכתיב "יחלץ עני בעניו", כלומר יזרזנו ויתן לו כח?</p>
<p>הכא נמי שלופי היא, וה"ק בשכר יראיו, יחלצם ויצלם מדינה של גיהנם</p>	<p>אלא הא דכתיב "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם", וקס"ד זרוזי הוא, שיחליפו כח?</p>
<p>אה"נ ב"עצמותיך יחליץ הוא זרוזי,</p>	<p>אלא הא דכתיב "ועצמותיך יחליץ", ואמר ר' אלעזר זו מעולה שבברכות, ואמר רבא זרוזי גרמי, דהיינו תיקון עצמות?</p>
<p>אלא חליצה משמע הסרה, וכן משמע תיקון, אבל חליצה ביבמה ודאי הסרת נעלו, דאי ס"ד נעילת הסנדל ברגלו של היבם, א"כ לכתוב רחמנא 'וחלצה נעלו ברגלו', ומדכתיב "וחלצה נעלו מרגלו", ש"מ דחליצה ביבם היא הסרת הסנדל מעל רגלו של יבם</p>	
<p>קושית הגמ' - אי כתב רחמנא "ברגלו" ה"א ברגלו אין, בשוקו לא, כתב רחמנא "מעל רגלו" דאם נחתך רגלו, יש חליצה אפילו בשוקו "מעל רגלו"</p>	
<p>תירוץ הגמ' - א"כ לכתוב רחמנא "במעל רגלו", מאי "מעל רגלו", ש"מ מישלף הוא, דהוי הסרת המנעל מרגלו</p>	

• א"ל הוא מינא לר"ג....

<p>אמר ליה רבן גמליאל להווא מינא</p>	<p>אמר ליה ההוא מינא לרבנן גמליאל</p>
<p>שוטה, מי כתיב 'חלץ להם', שמשמע שה' חלץ לישראל והתנתק מישראל,</p>	<p>עם שחלץ לו אדוניו, והתנתק ממנו,</p>
<p>"חלץ מהם כתיב", שמשמעו שה' (היבם) קבל חליצה מהם (מישראל השומרת יבם), ואילו שומרת יבם שחלץ לאחים * אין בה ממשות, שהאחים צריכים לעשות חליצה להיבמה ולא להיפך, **</p>	<p>דכתיב "בצאנם ובבקרם ילכו לבקש את ה' ולא ימצאו חלץ מהם", שהפסוק מדמה את ישראל בגלותם לשומרת יבם שהיבם חלץ לה, וכשם שחליצה מנתקת את היבמה מהיבם, כך ה' התנתק מישראל</p>
<p>* אע"פ שהיבמה היא העושה את מעשה החליצה, מ"מ היבם הוא הנקרא "חולץ", ואם שומרת יבם היא "החולץ", אז האחים חלץ לה את נעלה, ואין זה יבום</p>	
<p>** וה"נ כיון שישראל (השומרת יבם) עשו החליצה, אין בה כלום, ואף אם ישראל נהגו שלא כראוי, לא התנתק ה' מהם</p>	

מסכת יבמות דף קב:

- באנפיליא, חליצתה פסולה...

הגמ' מביא משתינו דף קא. באנפיליא חליצתה פסולה,
דמשמע דאנפיליא לאו מנעל הוא

- ועוד תנן...

הגמ' מביא עוד משנה במסכת שקלים דמשמע דאנפיליא לאו מנעל הוא, דתנן...	
פרגוד חפות היינו חלוק שיש בו אימרא, ולא נכנס בו שלא יחשדוהו לומר בתוך האימרא החביא כספים, ולא באנפיליא נמי משום החשד	אין התורם את הלשכה נכנס לתרום, לא בפרגוד חפות ולא באנפיליא
דבלאו חשד נמי אסור דכתיב "מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי"	ואין צריך לומר במנעל וסנדל, לפי שאין נכנסין במנעל וסנדל לעזרה
ומדקתני "אין צריך לומר במנעל ובסנדל" לאחר שתני "אנפיליא", ש"מ דאנפיליא לאו בכלל מנעל	

- ורמינהו...

הגמ' מביא ברייתא דאנפיליא מנעל הוא, דרמינהו...	
לא יטייל בהן ביום הכפורים דהויא נעילת הסנדל	אחד מנעל וסנדל ואנפיליא ליא יטייל בהן לא מבית לבית ולא ממטה למטה

- אמר אביי....

אביי - באמת אנפיליא לאו מנעל הוא, אלא הטעם דלא יטייל באנפיליא ביום הכפורים לאו משום מנעל,
אלא משום תענוג, דאית ביה כתייתין, דהיינו חתיכות דקות של מוכין ועור רך

קושית רבא - ומשום תענוג בלא מנעל ביום הכפורים מי אסירי,
והא רבה בר רב הונא כרך סודר על רגלו ויצא בו ביום הכפורים, הרי שאין איסור תענוג בכריכת סודר על הרגל,
וא"כ הק"ל דע"כ הטעם דאנפיליא אסור משום דנחשבת מנעל, וקשה ממשנתנו ומשנה בשקלים דמשמע דאנפיליא אינה מנעל?

מסכת יבמות דף קב:

• אלא אמר רבא

ברייתא דלא יטייל באנפיליא ביום הכפורים	משנתנו שאין חולצין באנפיליא, וכן משנה שקלים...
דאנפיליא מנעל הוא	דאנפיליא לאו מנעל הוא
באנפיליא של עור	באנפיליא של בגד **
** אנפיליא של בגד לאו מגין הוי, ולא מהוי נעל, ולגבי עזרה נמי ליכא בזיון דאין דרך להכניסה בטיט	

• הכי נמי מסתברא....

הכי נמי מסתברא, דאי לא תימא הכי קשיא יום הכפורים איום הכפורים...	
ברייתא דלא יטייל באנפיליא ביום הכפורים	דתניא לא יטייל אדם בקורדקיסין ** בתוך ביתו, אבל מטייל הוא באנפילין בתוך ביתו
דאנפיליא מנעל הוא	דאנפיליא לאו מנעל הוא
כאן באנפיליא של עור	כאן באנפיליא של בגד
** קורדקיסין היינו מנעלים דקים שנועלין תחת מנעלים עבים להגין מן המים	

• תניא כוותיה דרבא....

אבל במנעל הנפרם שאין חופה את רוב הרגל	חלצה במנעל הנפרם (קרוע) שחופה (מכסה) את רוב הרגל
או בסנדל הנפחת שאינו מקבל את רוב הרגל	או בסנדל הנפחת (קרוע) שמקבל את רוב הרגל
או בסנדל	או בסנדל של שעם ושל סיב [גמי] (שהם קשים ומגינים על הרגל)
	או בקב הקיטע (כמין דפוס של רגל שעושה לעצמו מי שנקטעה כף רגלו)
	או במוק (נעל העשויה מלֶבָד קשה המגין על הרגל)
ובסמיכת הידים שעושה לידיו בתים של עור מפני שמכניסם בטיט וסומך עליהן וגורר את רגליו	או בסמיכת הרגלים (מי שמהלך בידיו, וגורר את רגליו, עושה להם סמיכה של עץ או של עור, ומכניס לתוכו
באנפיליא של בגד	באנפיליא של עור
וחולצת מן הקטן	והחולצת מן הגדול
	בין עומד, בין יושב, בין מוטה
	והחולצת בן הסומא
חליצתה פסולה	חליצתה כשרה

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.